

ผลของการใช้กระบวนการ เห็ดขบวนการในการสอนต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา

และสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เเสริมประ สขการณชีวิต

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

นางสาว ณัชชา พัฒนากุล

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

SIBN 974-577-214-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I10306146

016309

EFFECTS OF USING CONFLICT SITUATION ON PROBLEM SOLVING ABILITY
AND ACADEMIC ACHIEVEMENT IN LIFE EXPERIENCES AREA
OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS

Miss Nuchcha Pattanagul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1990
ISBN 974-577-214-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้กระบวนการ เชิงสถานการณ์ในการสอนต่อความ
สามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน
กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โดย นางสาว ณัฏชา พัฒนากุล
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาคำถามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... ศ.ดร.ณัฏชา คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ณัฏชา วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ศ.ดร.อัมไพ ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ อัมไพ สุจริตกุล)

..... ศ.ดร.สุมน อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์)

..... ศ.ดร.วารี กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วารี ธีระจิตร)

ณัชชา พัฒนากุล : ผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (EFFECTS OF USING CONFLICT SITUATION ON PROBLEM SOLVING ABILITY AND ACADEMIC ACHIEVEMENT IN LIFE EXPERIENCES AREA OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : ศ.สุนน อมรวิวัฒน์, 376 หน้า ISBN 974-577-214-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (2) เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จากกระบวนการสอนแล้ว 1) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์สูงกว่า เภพท์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตสูงกว่า เภพท์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

ภาควิชา ประถมศึกษา
 สาขาวิชา ประถมศึกษา
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต ณัชชา พัฒนากุล

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศ.สุนน อมรวิวัฒน์

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษา

NUCHCHA PATTANAGUL : EFFECTS OF USING CONFLICT SITUATION ON PROBLEM SOLVING ABILITY AND ACADEMIC ACHIEVEMENT IN LIFE EXPERIENCES AREA OF PRATHOM SUKSA THREE STUDENTS. THESIS ADVISOR : PROF.SUMON AMORNVIVAT, 376 PP. ISBN 974-577-214-3

The objectives of this research were (1) to study the effects of using conflict situation on problem solving ability of Prathom Suksa Three Students (2) to study the effects of using conflict situation on academic achievement in life experiences area of Prathom Suksa Three students and (3) to study the relationship between their problem solving ability by using conflict situation and the academic achievement in Life Experiences Area.

The finding of this study were 1) The students' problem solving ability was higher than the stipulated criterion score at the significant level of .01 2) The students' achievement in Life Experiences Area was higher than the stipulated criterion score at the significant level of .01 3) there was a significant relationship between problem solving ability and the academic achievement in Life Experiences Area at the level of .01.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต นิชชา พัทธนากร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Sumon Amornvivat
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ ที่ได้เมตตาจัดให้ผู้วิจัยนำ "ทฤษฎีการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์" มาเป็นแนวทฤษฎีพื้นฐานในการทำวิจัยครั้งนี้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เพราะความเป็นกัลยาณมิตรอย่างเสีหจาก ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์ ที่ได้ให้กำลังใจ คำปรึกษา ข้อคิด ข้อเสนอแนะ การตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนผู้วิจัยเกิดกำลังใจและมุ่งมั่นจะจนงานวิจัยสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจนมิอาจจะกล่าวคำใดมาเปรียบได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาพรรณ เพชรสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผกา สักยธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาสินี เบียมพงค์สานต์ อาจารย์ พัวพันธ์ ทองหยด อาจารย์ อำพรพรรณ ทิวไผ่งาม และอาจารย์ วินัย คำสุวรรณ ที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดีจาก อาจารย์ใหญ่ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทดลองใช้เครื่องมือ การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกเหนือไปจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจาก คุณผานิตย์ พัฒนากุล อาจารย์ จงกล แก่นเพิ่ม คุณห้องศรี เงินยืนยง คุณเพ็ญศรี ชินคาบัญญากุล และ คุณอารีย์ ตั้งฉิน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของบุคคลที่ได้กล่าวนามและอ้างถึงเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ขอระลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ คุณอา พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ ให้กำลังใจ สนับสนุน ช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

ณัชชา พัฒนากุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทหน้า	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
สมมติฐานการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
วิธีดำเนินการวิจัย	14
ความจำกัดของการวิจัย	15
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	16
2 ความหมายและลักษณะของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ..	17
- ความหมายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	17
- ลักษณะของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	18
แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	21
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์	
ชีวิต	22
- บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง	28
- บทบาทสมมติ	28
ความหมายของบทบาทสมมติ	29
ประเภทของบทบาทสมมติ	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ	31
	ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมุติ	32
	ประโยชน์ของการแสดงบทบาทสมมุติ	34
	- สถานการณ์จำลอง	35
	ความหมายของสถานการณ์จำลอง	36
	ขั้นตอนในการออกแบบสถานการณ์จำลอง	36
	ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง	38
	ประโยชน์ของการใช้สถานการณ์จำลอง	41
	หลักทฤษฎีธรรมและทฤษฎีวิธีสอน	42
	- หลักการสอนตามแนวทฤษฎีวิธี	42
	- ทฤษฎีวิธีสอน	44
	การนำวิธีสอนตามแนวทฤษฎีวิธีไปใช้ในการเรียนการสอน	54
	กระบวนการสอนเพื่อเผชิญสถานการณ์	55
	- การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ และ หลักการ	59
	- การประเมินค่าเพื่อหาคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม	61
	- การเลือกและคัดสรรใจ	64
	- การปฏิบัติ	67
3	วิธีดำเนินการวิจัย	71
	ตัวอย่างประชากร	71
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
	การวิเคราะห์ข้อมูล	80
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	101

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก	133
ภาคผนวก ข	148
ภาคผนวก ค	327
ภาคผนวก ง	334
ประวัติผู้เขียน	376

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อ เผชิญสถานการณ์	82
2	เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อ เผชิญสถานการณ์ กับ เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อ เผชิญสถานการณ์	82
3	จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ผ่านและไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อ เผชิญสถานการณ์	83
4	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	84
5	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตกับ เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต	84
6	จำนวนร้อยละของนักเรียนที่ผ่านและไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต	85
7	ค่ามัชฌิม เลขคณิต ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อ เผชิญสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	86
8	ร้อยละของการประเมินพฤติกรรมโดยตนเองในด้านการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	87
9	ร้อยละของการประเมินพฤติกรรมโดยตนเองในด้านการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	92
10	ร้อยละของการประเมินพฤติกรรมโดยครูประจำชั้นในด้านการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	93
11	ร้อยละของการประเมินพฤติกรรมโดยครูประจำชั้นในด้านการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียน	97

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ร้อยละของความรู้สึกทางบวกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต	98
13	ร้อยละของความรู้สึกทางลบของนักเรียนที่มีต่อการเรียนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต	99
14	ร้อยละของระดับการปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรของครูตามการรับรู้ของ นักเรียน	100
15	การคำนวณหาค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	138
16	การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงและความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	140
17	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์กับเกณฑ์ประเมินความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์	141
18	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตกับเกณฑ์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต	143
19	การคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิต	145
20	เฉลยคำตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต	146
21	ผลการเรียนทุกวิชาในปีการศึกษา 2531 ของตัวอย่างประชากร	147